

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-2-114 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 08-52/791-320
Karar Tarihi : 11.9.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı
KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER : Şerife Demet KAYA, Hüseyin ORMAN

C. ŞİKAYET

20

EDENLER : - HDI Sigorta A.Ş. Kayseri Temsilcisi
Abdülkerim İNCİALAN
Kazak Mah., Gavremoğlu Cad., Nur Sok., Bayramoğlu
Sitesi İş Hanı, No: 7/8, K: 3, Melikgazi - Kayseri

- Yıldırım Isı Merkezi San. ve Tic. A.Ş.
Beyazıt Mah., Vatan Cad., No: 17/B, Selçuklu - Konya

- Sait KANTAR
Nalçacı Cad., Acentacılar St., D Blok, No: 18,
Selçuklu – Konya

30

- Polatlı Güven Sigorta Acentesi Yetkilisi
Osman ÇELİKÖRS
Cumhuriyet Mah., Ankara Cad., Kazım Kavukçuoğlu
İş Hanı, No: 56, Polatlı - Ankara

- Cemal TÜZER

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

40

YAPILAN : - Tekhnelogos Yazılım Müh. Müş. ve Bilişim Hizm.
San ve Tic. Ltd. Şti.
Nuhkuyu Cad., Neşe Apt., No: 94, D: 4,
Altunizade, Üsküdar - İstanbul

E. DOSYA KONUSU : Tekhnelogos Yazılım Müh. Müş. ve Bilişim Hizm. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin, doğal gaz tesisat firmalarına sunduğu yazılım programı ZetaCad'in proje tesliminde kullanılan dijital gönderim/onay sistemi uygulamasında, dijital sigorta poliçesi düzenlenmesini zorunlu tuttuğu iddiası.

50 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Şikâyetçilerin dilekçelerinde özetle, Tekhnelogos Yazılım Müh. Müş. ve Bilişim Hizm. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin, doğal gaz tesisat firmalarına sunduğu yazılım programı ZetaCad'in proje tesliminde kullanılan dijital gönderim/*online* onay sistemi uygulamasında, dijital sigorta poliçesi düzenlenmesini zorunlu tuttuğu bu uygulamayı kendi şirketi olan Üç Elma Sigorta Aracılık Hizmetleri Ltd. Şti. vasıtasıyla yürüttüğü ve bu uygulamanın sonucunda bu sisteme dahil olmayan sigorta acentelerinin rekabet açısından zarara uğradığı, doğal gaz tesisat firmalarının seçeneklerinin kısıtlandığı iddia edilmektedir.

60 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 18.2.2008 tarih, 1076 sayı; 25.3.2008 tarih, 1844 sayı; 12.5.2008 tarih, 2928 sayı ve 15.5.2008 tarih, 3040 sayı ile giren başvurular üzerine hazırlanan 19.6.2008 tarih, 2008-2-114/İİ-08-ŞDK sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 27.6.2008 tarih, 08-41 sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Ayrıca, bu süreçte Polatlı Güven Sigorta Acenteliği tarafından yapılan şikâyet 4. Daire Başkanlığı bünyesinde incelenmiş ve konuya ilişkin İlk İnceleme Raporu hazırlanmıştır. Söz konusu raporun 14.8.2008 tarih, 08-50 sayılı Kurul toplantısında görüşülmesi üzerine dosya konusunun 27.6.2008 tarih, 08-41/560-M sayılı önaraştırma dosyası ile 70 birleştirilmesine ve işlemlerin birlikte yürütülmesine karar verilmiştir. Anılan süreç dahilinde konuya ilişkin başka bir şikâyet dilekçesi, 4.8.2008 tarih ve 4993 sayı ile Kurum kayıtlarına girmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 22.8.2008 tarih, 2008-2-114/ÖA-08-ŞDK sayılı Önaraştırma Raporu 27.8.2008 tarih, REK.0.06.00.00-110/271 sayılı Başkanlık önergesi ile 08-52 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

80 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; Tekhnelogos Yazılım Müh. Müş. ve Bilişim Hizm. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin şikâyetlere konu uygulamasına yönelik soruşturma açılmasına gerek olmadığı; bununla birlikte dijital proje onay sisteminde dijital sigorta poliçesi kesilmesinin zorunlu tutulması uygulamasına son vermesi, aksi takdirde hakkında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı hususunda ilgili teşebbüse anılan Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca yazı gönderilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Taraflar

I.1.1. Tekhnelogos Yazılım Müh. Müş. ve Bilişim Hizm. San. ve Tic. Ltd. Şti. (Tekhnelogos)

90 Tekhnelogos 1999 yılında kurulan ve Türkiye'de faaliyet gösteren bir yazılım şirkettir. Şirketin faaliyet alanı; yazılım endüstrisine, görsel araçların geliştirilmesinde tekrar-kullanılabilir bileşenler sağlamak ve büyük organizasyonlar için otomasyon uygulamaları geliştirmektir. Şirketin söz konusu ürünleri; şikâyetlerde de adı geçen "ZetaCad" adıyla doğal gaz proje tasarım programı, "PowerCad" adıyla CAD geliştirme bileşeni, "RadiOs Intellicast" adıyla radyo otomasyon sistemi, "RoboNews" adıyla internet haber robotu ve "PowerDraw" adıyla 2B vektörel çizim programıdır. Söz konusu programların yanı sıra, Tekhnelogos yine şikâyet kapsamında incelenen

dijital proje onaylama sistemi (DİPOS) adı altında dijital ortamda proje ve poliçe gönderimini olanaklı kılan bir sistem oluşturarak bu sistemin doğal gaz dağıtım ve tesisat firmalarına pazarlamasını yapmaktadır.

100 Tekhnelogos'un mevcut hissedarları Ahmet Selami Çalışkan (%50) ve Muhammet Ali Çalışkan'dır (%50).

I.1.2. Üç Elma Sigorta Aracılık Hizmetleri Ltd. Şti. (Üç Elma Sigorta)

110 Üç Elma Sigorta, sigortacılık konusunda ilgili mevzuat çerçevesinde sigorta aracılık hizmetlerinde bulunmak ve bu kapsamda sigorta şirketlerinin acenteliklerini yapmak amacıyla Tekhnelogos ortaklarından Ahmet Selami Çalışkan ile Muhammed Ali Çalışkan tarafından İstanbul'da 19.6.2006 tarihinde kurulmuştur. Dosya kapsamında yapılan incelemelerde dijital proje onay sistemi (DİPOS) kapsamına poliçenin de dahil olması için sigortacılık mevzuatı gereğince bir sigorta acentesinin varlığının gerekli olduğu bilgisi doğrultusunda Tehnologos'un Üç Elma Sigorta'yı kurduğu bilgisine erişilmiştir. Halihazırda Üç Elma Sigorta; Işık Sigorta A.Ş., Fiba Sigorta A.Ş. ve Ankara Anonim Türk Sigorta Şirketi'nin acenteliğini yapmakta olup, tesisat firmalarının bu şirketlerin sigorta poliçelerini DİPOS sisteminde kendisi üzerinden kesmesine imkan tanımaktadır.

Üç Elma Sigorta, mevcut hissedarları olan Ahmet Selami Çalışkan (%50) ve Muhammet Ali Çalışkan (%50) tarafından kontrol edilmektedir. Sonuç olarak, Tekhnelogos'un hissedarları ile Üç Elma Sigorta'nın hissedarlarının aynı kişiler olduğu ve Teknologos'un şikayete konu DİPOS'da zorunlu poliçe kesilmesi uygulamasının tek bir teşebbüs eylemi olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

I.2. İlgili Pazar

1.2.1. Sektörün İşleyişi

130 Doğal gaz tesisat firmaları, doğal gaz dağıtım firmalarının, doğal gaz hattını bina yakınına kadar getirmesinin ardından bina (ev/işyeri) içlerindeki doğal gaz tesisatını yapmaktadırlar. Doğal gaz dağıtım firmaları, EPDK tarafından düzenlenen ihaleler sonucunda belirli bir süre için yine aynı Kurum'dan lisans alarak faaliyetlerini yürütmektedir. Doğal gaz tesisat firmaları ise, dağıtım firmaları tarafından kendilerine verilen yetki belgeleri (sertifika) çerçevesince faaliyetlerini sürdürmektedir. Tesisat firmaları söz konusu faaliyetlerini gerçekleştirirken doğal gaz tesisatına ilişkin proje çizimi yapmakta, bu projeleri dağıtım firmalarına sunmakta, dağıtım firmaları da söz konusu projeleri EPDK tarafından belirlenen standartlara ve kurallara göre onaylamaktadır.

140 Söz konusu projeler, tesisat firmaları tarafından elle ya da "Cad" tabanlı bilgisayar programları aracılığıyla çizilmektedir. Bu kapsamda, şikâyetlerde adı geçen ZetaCad programı, tesisat projelerinin doğal gaz dağıtım firmalarınca belirlenen kurallar çerçevesinde tasarımının, hesaplamalarının ve kontrolünün bilgisayar ortamında yapılmasına olanak tanıyan bir program olarak doğal gaz tesisat firmalarınca kullanılmaktadır. Söz konusu doğal gaz projeleri ZetaCad programı dışında, bilgisayar ortamında Autocad ya da bu alanda Tekhnelogos'un rakibi olan Prizma Mekanik Montaj Müh. İnş. San. Tic. A.Ş. (Prizma) tarafından yazılımı yapılan GaslineCad veya Gazbil İletişim Teknolojileri Ltd. Şti. (Gazbil)'in ürettiği EsCad gibi programlarla çizilebilmektedir. Ancak, ZetaCad ve GaslineCad gibi programlar, dağıtım firmalarının şartnamelerinde yazan koşullara göre projeleri çizim esnasında kontrol edebilmek gibi ek özellikleri sayesinde AutoCad gibi Cad tabanlı normal çizim

programlarından farklılaşmakta ve doğrudan doğal gaz tesisat çizimine yönelik program özelliği taşımaktadır.

150 Tesisat firmaları doğal gaz projelerini çizdikten sonra bu projeleri yukarıda da belirtildiği gibi dağıtım firmalarına iletmektedir. Bu konuda kağıt baskı veya *online* gönderim/onay sistemi (projenin *online*-internet üzerinden gönderilmesi sistemi) kullanılmaktadır. Yapılan incelemelerde, dağıtım firmalarının *online* ya da elden teslim konusunda tesisat firmalarına bir zorunluluk getirmediği görülmüştür. Dijital
160 gönderim/onay sisteminin kullanılması için dağıtım firması ile yazılım firması arasında bu sisteme yönelik sözleşme imzalanmış olması ve yazılım firmasının dağıtım firmasında sistemi kurmuş olması gerekmektedir. Tesisat firmaları, ilgili yazılım programını aldıktan sonra proje gönderimi başına yazılım firmasına bir bedel ödemektedir. Tekhnelogos firması tarafından bu kapsamda geliştirilen DİPOS (dijital proje gönderim sistemi)'da ZetaCad ile çizilen projelerin gönderim ücreti, projenin boyutuna göre 6-15 YTL arasında değişmektedir. Tesisat firmalarının ZetaCad ya da GazlineCad programının dahil olduğu web modülü aracılığıyla dijital onay sistemi kapsamında e-imza ile imzalayarak internet yoluyla proje gönderebilmelerinin yanı sıra, projeler bu programlarla çizilip kağıt baskı olarak da ıslak imzalı bir şekilde
160 dağıtım firmalarına iletebilmektedir.

Sonuç olarak, elle çizilen projelerin elden teslimi söz konusu iken, bilgisayar ortamında çizilen projelerin elden veya *online* teslimi mümkün olabilmekte, ancak, dijital/*online* teslim sürecinde dağıtım firmalarının anlaşma yaptığı yazılım firmasının programı üzerinden çizimi gerçekleştirmeleri ve onların dijital gönderim sistemini kullanmaları gerekmektedir.

170 Tesisat firmaları, ayrıca, söz konusu projelerini dağıtım firmalarına onaylatırken bazı ek evraklar hazırlamaktadır. Bunların arasında müşteri ile yapılmış sözleşme ve doğal gaz iç tesisat sigorta poliçesi de bulunmaktadır. Tesisat firmaları, tesisat aşamasında oluşabilecek zararlara karşı işlemlerini sigortalatmak ve buna ilişkin poliçe kestirmek zorundadır. Bu zorunluluk ve sigortaya yönelik diğer koşullar, EPDK'nın 21 Şubat 2006 tarihli ve 26087 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 9 Şubat 2006 tarih ve 652 sayılı *doğal gaz iç tesisat onayı ve işletmeye alınması konusunda sertifika sahibi ile dağıtım şirketlerinin takip edeceği usul ve esaslara ilişkin* aldığı kararın ilgili maddelerinde düzenlenmiştir. Doğal gaz sigorta poliçeleri sigorta şirketleri ve acenteleri tarafından elle kesilebilmekte ve tesisat firmaları bu poliçeleri dağıtım firmalarına elden teslim edebilmektedir. Söz konusu süreç yine EPDK tarafından çıkartılan ve 24925 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik kapsamında, "*...İç tesisat ve/veya dönüşüm projesinin dağıtım şirketince onaylanmasından sonra iç tesisatı yapacak olan firma sözleşme kapsamındaki tüm yükümlülüklerini sigortalatır ve bununla ilgili belgeler dağıtım şirketine teslim edilmeden iç tesisatın yapımına başlanmaz.*" şeklinde belirlenmiştir. Söz konusu Yönetmelik maddesinden poliçelerin proje onaylandıktan sonra kestirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Uygulamada ise elden teslimlerde poliçelerin müşteri sözleşmeleri ve projelerle birlikte verildiği bilgisine erişilmiştir. Tekhnelogos'un geliştirdiği DİPOS'da ise poliçeler, Üç Elma Sigorta aracılığıyla sisteme bütünleşen sigorta şirketleri adına dijital ortamda kestirilip dağıtım firmalarına projelerle birlikte *online* olarak gönderilebilmektedir. Dijital poliçelerin fiyatı sigorta şirketine göre değişmekle birlikte 6 YTL civarındadır. Elden kesilen poliçelerin priminin ise yaklaşık 4-10 YTL
180 arasında değiştiği bilinmektedir. Öneri araştırma sürecinde elde edilen bilgilerde ve yapılan görüşmelerde, sigorta poliçelerinin dijital olması konusunda dağıtım firmalarının ya da EPDK'nın bir takdirinin/zorunluluğunun bulunmadığı anlaşılmıştır.
190

I.2.2. İlgili Ürün Pazarı

Dosya kapsamında ilgili ürün pazarlarına ilişkin değerlendirme, doğal gaz ve sigorta piyasasına ilişkin olmak üzere iki başlık altında yapılacaktır.

İlgili ürün pazarının öncelikle, tesisat firmalarının doğal gaz çizimi ve gönderimine ilişkin faaliyetine yönelik belirlenmesi gerekmektedir.

200 Sektörün işleyişine yönelik bilgilerde yer verildiği gibi, tesisat firmaları önce projeleri elle ya da bilgisayar ortamında çizmektedir. Daha sonra ise, çizimin bilgisayar ortamında yapılmış olması durumunda, tesisatçılar projenin ya çıktısını alarak dağıtım firmalarına elden teslim etmekte ya da dağıtım firmasına *online* gönderebilmektedir¹. Bu iki aşama göz önüne alındığında, her aşamada ayrı ürün ve hizmetlerin sunulduğu görülmektedir. Projenin çizilmesi aşamasında tesisatçı firmalar bilgisayar ortamında AutoCad, GazlineCad ve ZetaCad gibi programları kullanabilmektedir. Her ne kadar şikâyetlerde ilk bakışta Teknologos'un rekabet aleyhine olduğu iddia edilen uygulamalarının ZetaCad programından kaynaklandığı gibi bir görüntü oluşsa da şikâyet edilen hususun bu programın kullanılmasından kaynaklanmadığı, bu programı da kapsayacak şekilde geliştirilen ve çizimlerin *online* olarak gönderilmesine olanak tanıyan DİPOS'dan kaynaklandığı görülmektedir. Bu bakımdan, dosya kapsamında doğrudan doğal gaz yazılım programlarına ilişkin bir pazar tanımı yapılmasına gerek görülmemiş, ilgili ürün pazarının inceleme konusu faaliyetlerin ikinci aşamasına, bir başka deyişle, proje gönderimine yönelik tespit edilmesi gereği duyulmuştur.

Proje teslimlerinde halihazırda *online* gönderimin yanı sıra elden teslim imkanının varlığı da bilinmekle birlikte, bu iki yöntemin birbirine ne kadar ikame olduğunun da belirlenmesi gerekmektedir. Bu konuda, dağıtım firmalarından alınan bilgilere göre hazırlanmış, 2006 ve 2008 Temmuz ayına kadar olan dönemde elden ve *online* proje teslimlerinin sayısını ve oranını gösterir tablodaki veriler değerlendirilecektir.

220 Tablo 1: Elden ve Online Proje Teslimlerinin Sayı ve Oranını Gösterir Tablo

	2006		2007		2008	
	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran
Elden Teslim	355502	66	265200	59	102500	36
Online Teslim	181063	34	185499	41	180179	64
(DİPOS teslim)*	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam**	536535	100	450699	100	282679	100

* DİPOS'daki teslim oranları, toplam proje teslimine göre hesaplanmıştır.

** Toplam proje sayısı, elden ve *online* teslimi kapsamakta, DİPOS'daki teslimler *online* teslimin içinde sayılmaktadır.

Yukarıdaki tabloya göre, elden teslim edilen proje sayıları gittikçe düşen bir eğilim izlemektedirken, *online* teslim edilen projeler özellikle 2008 yılının ilk yedi ayında elden teslim edilen projelerin yaklaşık olarak iki katına ulaşmıştır. Bunun yanı sıra, ZetaCad programının kullanıldığı DİPOS aracılığıyla gönderilen projelerin sayısının 2008 yılında toplam projeler temel alındığında elden teslim edilen projeleri geride bıraktığı da görülmektedir.

230 Bu noktada, halihazırda aktif bir şekilde abonelik yapan dağıtım firmalarının birçoğunun, projelerin çok kısa bir zaman içerisinde onaylanabilmesi, kullanılan

¹ Tesisat firması, dağıtım firması ve tesisat firmasının kullandığı programın yazılımını yapan firma arasında, projelerin *online* gönderilmesine olanak tanıyan bir sistemin kurulmuş olması gerekmektedir.

programların özelliğinden dolayı hata yapma ve projelerin geri çevrilme olasılığının oldukça azalması gibi avantajlardan dolayı kendilerinin bu yönde bir zorunluluk getirmese bile *online* proje teslimini tercih ettikleri; faaliyete başlayacak dağıtım firmalarının da beyanlarında elden teslimin yanı sıra *online* teslimlerin de kabul edileceği ifadelerinin yer aldığı belirtilmelidir. Dağıtım firmalarından gelen bilgilerde, sadece yaklaşık 8 dağıtım firmasının *online* sisteme dahil olmadığı ve sadece elden teslimi kabul ettikleri görülmektedir. Tesisat firmaları ile yapılan görüşmelerde ise, *online* sistemin kendilerine maliyet konusunda avantajlar getirdiği, projelerin onaylanmasının elden teslimlere göre oldukça kısa zamanda yapıldığı gibi hususlara değinmişlerdir.

240

Tüm bu tespitlerin yanı sıra, elden teslim ve *online* proje gönderimi arasındaki bir diğer farkı şu şekilde açıklamak mümkündür: Elden teslimi tek başına bir ürün ya da hizmet olarak nitelendirmek mümkün değil iken, proje gönderimi, *online* sistemin başlaması ile birlikte bir hizmet niteliğine dönüşmüş ve yazılım firmalarının uyguladığı bir bedel karşılığında tesisat firmalarınca uygulanmaya başlamıştır.

Tüm bu tespitler ışığında, pazarda her ne kadar elden teslimin de mümkün olduğu göz önüne alınsa da ilgili ürün pazarı "*doğal gaz tesisat projelerinin online gönderimi pazarı*" olarak belirlenmiştir.

250

Ayrıca, bu noktada pazarın daha geniş olarak elden teslimleri de kapsayacak şekilde belirlendiği durumda bile, Tekhnelogos'un inceleme konusu DİPOS üzerinden verdiği hizmetin esas dayanak noktasının ZetaCad programı olduğu ve bu programın halihazırda tesisatçılar tarafından yaygın bir şekilde kullanılması sonucunda söz konusu dijital sistemin de toplamda yine oldukça yüksek bir paya sahip olduğu göz önüne alınacağından bu husus, aşağıda yapılacak hâkim duruma ilişkin değerlendirmeleri değiştirmeyecektir.

260

Dosya kapsamında ikinci olarak, Tekhnelogos'un uygulamalarının etkilediği iddia edilen sigortacılık sektörüne ilişkin bir pazar değerlendirmesi yapmak gereklidir. Ancak, söz konusu sektöre ilişkin net bir pazar tanımının yapılması gerekli olmamakla birlikte sadece Tekhnelogos'un inceleme konusu uygulamalarının bu sektörde ne derece etki doğurduğunu tespit etmek bakımından bu pazarın sınırlarının çizilmesi ve değerlendirmenin bu doğrultuda yapılması uygun olacaktır.

270

Birçok sigorta işlemi için de geçerli olduğu gibi sigorta şirketlerinin/acentelerinin faaliyetleri sadece doğal gaz tesisatı sigortalandırılması ile sınırlı değildir. Sigorta şirketleri, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 5. maddesi gereği, faaliyet göstermek istedikleri her bir sigortacılık branşı için Hazine Müsteşarlığı'ndan ruhsat almak zorundadır. Şirketler aldıkları ruhsat çerçevesinde, hayat (bireysel emeklilik gibi) ya da hayat dışı (kaza, yangın, deprem, inşaat vb.) sigortacılık alanında faaliyet gösterebilmektedir. Sigorta acenteleri de anılan Kanun'un 20. maddesine dayanılarak Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkartılan Sigorta Acenteliği Yönetmeliği'nde belirlenen şartlar çerçevesinde faaliyetlerini yürütmekte ve sigorta şirketleri ile aralarında akdettikleri sözleşme çerçevesinde bu sigorta şirketlerinin yapabildiği sigorta işlemlerini yapabilmektedir. Buna ek olarak, inceleme sürecinde elde edilen bilgilerde ve yapılan görüşmelerde bazı sigorta acentelerinin ağırlıklı olarak doğal gaz sigortası yaptığı, bazılarının ise söz konusu sigortanın primlerinin düşük olması gibi gerekçelerle faaliyetlerini bu yönde yoğunlaştırmadığı da görülmüştür. Bununla birlikte, her ne kadar Üç Elma Sigorta'nın sigorta şirketleri ile yaptığı sözleşmelerde, yangın, nakliyat, tarım, kaza alanlarında sigorta yapmakla yetkili olduğu hüküm altına alınmış olsa da şirket yetkililerinin verdiği bilgiler doğrultusunda söz konusu

280 acenteliğin dijital doğal gaz iç tesisat sigorta poliçesi kesmek amacıyla kurulduğu belirtilmiştir.

Sigortacılık sektörüne ilişkin, talep açısından bir değerlendirme yapılacak olursa, öncelikle tesisat firmalarının doğal gaz tesisatı yaparken, bu aşamada meydana gelebilecek kazalara ve oluşabilecek zararlara karşı sigorta yaptırmak ve sigorta acentelerine bu kapsamda iç tesisat sigorta poliçesi kestirerek bunları dağıtım firmalarına sunmak durumunda olmaları hususunun EPDK tarafından kendilerine bir zorunluluk olarak getirildiği yinelenmelidir. Bu bakımdan, tesisat firmaları faaliyetlerini gerçekleştirmek için söz konusu sigorta işlemini başka bir ürün ya da hizmetle ikame edememektedir. Söz konusu nedenlerle, her ne kadar, doğal gaz tesisatının sigortalanmasını, zorunlu hayat dışı sigortacılık faaliyetleri arasında saymak mümkünse de, söz konusu sigorta işleminin, sigorta şirketlerinin veya acentelerinin gerçekleştirdiği diğer sigorta işlemlerinden nitelik yönünden ayrıldığı da açık bir şekilde görülmektedir.

Tüm bu hususlar göz önüne alındığında, Tehnelogos'un şikâyet konusu uygulamaları sonucunda hem sigorta acenteleri hem de bu acentelerden hizmet alan tesisat firmalarının sigorta konusundaki seçeneklerinin ne şekilde etkilendiğini tespit etmek bakımından pazar en dar anlamda "*doğal gaz iç tesisatlarının sigortalanması*" şeklinde sınırlandırılabilir. Nitekim, söz konusu sınırlar dahilinde şikâyet konusu uygulamaların etkisinin kısıtlı kaldığı şeklinde yapılabilecek bir tespit, bu uygulamanın daha geniş bir pazarda da sorun oluşturmayacağı anlamına gelecektir.

1.2.3. İlgili Coğrafi Pazar

Dosya bağlamında incelenen şikâyetlerde, Tehnelogos'un geliştirmiş olduğu ürün olan DİPOS'da doğal gaz sigorta poliçelerinin de zorunlu tutulmasından yerel sigorta acentelerinin mağdur olduğu ve tesisat firmalarının seçeneklerinin kısıtlandığı belirtilmektedir. Bu bağlamda, ilgili coğrafi pazar belirlenirken ilgili ürün pazarı kısmında tanımlanan "*doğal gaz tesisat projelerinin online gönderimi pazarı*" ve sigorta şirketlerinin/acentelerinin doğal gaz iç tesisatlarının sigortalanması faaliyetleri kıstas alınmıştır.

310 Tesisat firmalarının, konut veya işyeri için hazırlamış oldukları doğal gaz projelerini doğal gaz dağıtım firmalarına onaylatması gerekmektedir. Söz konusu onay işleminde uygulanacak prosedürde belirleyici rol doğal gaz dağıtım firmalarına ait olup, anılan firmalar hangi sistemi kullanıyorsa doğal gaz tesisatçıları da o sistem dahilinde projelerini dağıtım firmalarına onay amaçlı gönderebilmektedir. Mevcut sistemde doğal gaz dağıtım firmalarının çoğunluğu hem elden hem de dijital proje gönderim sistemini kullanmaktadır. Doğal gaz tesisatçıları, yetkilendirilme esaslı faaliyet göstermesi nedeniyle, yetkili buldukları bölgedeki dağıtım firmalarının prosedürüne uymak durumundadır. Bu bakımdan "*online doğal gaz tesisat projesi gönderim pazarı*"nda il/bölge bazında bir coğrafi pazar tanımlanması mümkünse de şikâyete konu ürün DİPOS'un Türkiye genelinde yaygın oluşu, söz konusu sistem dahilinde yerel tesisatçıların projelerini tek bir merkez (DİPOS) üzerinden doğal gaz dağıtım firmalarına gönderebiliyor olması ve bu nedenle DİPOS'un Türkiye geneline hitap etmesi gerekçeleriyle ilgili coğrafi pazar dosya kapsamında "*Türkiye*" olarak tanımlanmıştır.

320 Sigortacılık sektörüne ilişkin bir değerlendirme yapmak gerekirse, daha önce de değinildiği gibi, doğal gaz hattının yetkili tesisat firmalarınca konuta veya işyerine döşenmesi esnasında oluşabilecek kazalara karşı EPDK mevzuatı söz konusu işlemin sigortalanmasını öngörmektedir. Söz konusu sigorta işleminin, bu konuda

330 Hazine Müsteşarlığı'ndan ruhsat almış tüm sigorta şirketlerinin acenteleri tarafından yapılması mümkündür. Bu kapsamda, sigorta acentelerin çeşitliliği ve sigortacılık işlemlerinin bünyesinde herhangi bir coğrafi sınırlama söz konusu olmasa da doğal gaz sigorta işlemlerinin meblağlarının (proje başı 4-15 YTL) ve bu doğrultuda da sigorta komisyon gelirlerinin oldukça düşük olması (0,4-1,5 YTL) nedeniyle doğal gaz sigorta poliçeleri tesisatçılar tarafından yerel sigorta acentelerine kestirilebilmektedir. Özetle, bölge dışındaki sigorta acentelerinin bölge içinde bu amaçla faaliyet göstermesi sigorta komisyon gelirlerinin düşük olması nedeniyle pek yaygın bir uygulama değildir. Bu kapsamda söz konusu doğal gaz tesisatlarının sigortalanması bakımından ilgili coğrafi pazarın her bir il/bölge için ayrı belirlenmesi mümkündür. Ancak, bahse konu DİPOS sistemi, kullanıcılarına bilgisayar ve internet ortamında tek bir merkezden (Üç Elma Sigorta) doğal gaz sigorta poliçesi kesilmesi imkanını 340 tanımaktadır. Özetle, söz konusu sistem sayesinde doğal gaz tesisatçıları hangi bölgede olursa olsun dijital sisteme dahil olup İstanbul merkezli Üç Elma Sigorta'dan poliçe kestirebilmektedir. Şikâyete konu sistem özelinde, Üç Elma Sigorta'nın tüm Türkiye çapında hizmet vermesi ve bu açıdan yerel sigorta acentelerine de rakip olması nedenleriyle, "doğal gaz tesisat projelerinin *online* gönderimi" pazarına ilişkin olarak belirlenen "*Türkiye*" coğrafi pazarı doğal gaz iç tesisatlarının sigortalanması için de geçerli olacaktır.

I.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.3.1. Şikâyet Konusunun 4054 Sayılı Kanun Çerçevesinde Değerlendirilmesi

350 Tekhnelogos'un şikâyete konu eylemleri, tesisat firmalarının bu şirketin sistemi üzerinden *online* proje gönderebilmelerini sigorta poliçesinin de aynı sistem üzerinden kesilmesi şartına bağlaması uygulamasına dayanmakta ve şikâyetlerde bu uygulamanın o bölgede faaliyet gösteren sigorta acentelerinin ve bu sistemi kullanan tesisat firmalarının aleyhine olduğu iddia edilmektedir.

İnceleme sürecinde, söz konusu şirketin bu uygulamayı, sistem üzerinde sigorta şirketleri ile bağlantı kurabilmesi için yine bu şirketin ortaklarının kurduğu, Üç Elma Sigorta aracılığıyla gerçekleştirdiği anlaşılmıştır. Üç Elma Sigorta ise, sistem üzerinde bağlantı kurulan Işık, Fiba ve Ankara Sigortanın doğal gaz iç tesisat sigortalaması alanında da acenteliğini yapmaktadır. Bu bakımdan, Tekhnelogos'un şikâyete konu uygulaması 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddeleri çerçevesinde 360 değerlendirilebilecektir.

Dosya kapsamında yapılan incelemelerde, Tekhnelogos ve Üç Elma Sigorta'nın aynı gerçek kişiler tarafından kontrol edildiği tespit edilmiştir. Bu bakımdan, şikâyete konu uygulamanın tek bir teşebbüs eylemi olarak nitelendirilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra, Üç Elma Sigortası ve acenteliğini yaptığı sigorta şirketleri arasındaki sözleşmelerde şikâyete konu uygulamalar konusunda herhangi bir hükmün olmadığı, sigorta şirketlerinin sisteme katkısının sadece sistem üzerinde poliçe fiyatlarını belirlemekten ibaret olduğu görülmüştür. Tekhnelogos ile dağıtım firmaları arasında yapılan sözleşmelerde ise sistemin işleyişinde sigorta poliçelerinin dijital ortamda kesileceği de belirtilmiş olmakla birlikte, bu konuda zorunluluğun olması yönünde 370 ayrıca bir hükmün bulunmadığı görülmektedir. Dağıtım firmaları da bu yönde kendilerinin bir zorunluluk getirmediğini ve kendilerinin şikâyetlerde yer alan uygulamalar konusunda bir taraf olmalarını beyan etmişlerdir. Nitekim, firmalar tarafından gönderilen bilgilerden ve verilerden poliçelerin elden ya da *online* tesliminin ikisinin de kabul edildiğini görmek mümkün olmuştur. Bu nedenlerle, Tekhnelogos'un şikâyete konu uygulamasının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği, bu uygulamaların anılan Kanun'un 6. maddesi

kapsamında bir kötüye kullanma olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda yapılacak ilk tespit ise Tekhnelogos'un yukarıda tanımı yapılan ilgili pazarda hâkim durumda olup olmadığıdır.

380 I.3.2. Hakim Durum Değerlendirmesi

4054 sayılı Kanun'un tanımlar başlıklı 3. maddesinde hâkim durum; *"Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü"* şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanımdan da görüldüğü üzere, hâkim durumdaki bir teşebbüsün, piyasadaki bağımsız hareket ederek etkin rekabeti önleyici gücü veya yeteneği olduğu varsayılmaktadır. Bir teşebbüsün hâkim durumda bulunması, o piyasada rekabetin hiç oluşmaması anlamına gelmemekte, belirli bir düzeyde de olsa rekabetin yaşandığı varsayılmaktadır. Nihayetinde, bir piyasada tek el konumunda tek bir teşebbüs dahi olsa, bu durum teşebbüsün müşterilerinden tam bağımsız hareket edebilme yeteneğine sahip olması şeklinde kabul edilmemektedir. Teşebbüsün bağımsız hareket etmesinden kasıt, hâkim konumundan yararlanarak rekabet koşullarını oluşturan koşulları belirlemese de, bunlar üzerinde önemli ölçüde etkiye sahip olması anlamına gelmektedir.

Burada belirtilmesi gereken diğer bir husus, hâkim durumun bizatihi kendisinin Rekabet Hukuku yönünden ihlal olarak kabul edilmediğidir. Ancak bir piyasada hâkim durumda olan teşebbüse, piyasadaki rekabet koşulları halihazırda bozulmuş olduğundan, var olan aksaklığın daha da bozulmaması amacıyla özel sorumluluklar yüklenmektedir.

Hâkim durum hakkındaki genel değerlendirmeden sonra aşağıda Tekhnelogos'un hâkim durumda olup olmadığının analizine yer verilecektir. Söz konusu analiz, tarafın ilgili ürün pazarındaki pazar payı, piyasanın özellikleri, ilgili pazarda yoğunlaşma derecesi, rakip ihtimali, müşterilerin pazarlık güçleri, talebin fiyat elastikiyeti gibi hususlar çerçevesinde yapılacaktır.

400 I.3.2.1. Pazar Payı

Dosya kapsamında raportörlerce gerek şikâyete konu taraf olan Tekhnelogos'da yerinde inceleme ve bazı doğal gaz dağıtım firmalarında görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca Türkiye'de faaliyet gösteren doğal gaz dağıtım firmalarının tamamına yakın bir kısmına bilgi isteme yazıları gönderilmiş ve dağıtım firmalarından gelen bilgiler çerçevesinde *"online doğal gaz tesisat projesi gönderimi pazarı"*nda yer alan aktörlerin pazar payları belirlenmeye çalışılmıştır. Söz konusu değerlendirme için dağıtım firmalarından son üç yıllık doğal gaz tesisatı proje teslimi konusunda bilgiler talep edilmiştir². Elde edilen tüm veriler değerlendirildiğinde son üç yıla ilişkin proje gönderimine oranlar aşağıdaki tabloda ve şekilde gösterildiği şekilde gerçekleşmiştir.

Tablo 2: Yıllara Göre Dijital/Online Proje Gönderim Oranları (Türkiye bazında)

	2006		2007		2008	
	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran
DIPOS (Zetacad)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
EsCad	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Gazline	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	181063	100	185499	100	180179	100

² Birçok firmadan konuya ilişkin sayısal veriler gelmesine karşın, bazı dağıtım firmaları, henüz faaliyete başlamadığı için sayısal veri gönderememiştir.

Şekil 1: Yıllara Göre Dijital/*Online* Proje Gönderim Sayıları (Türkiye bazında)

420 (.....TİCARİ SIR.....)

2008 yılına ait veriler ilk yedi ayı içermekte olduğundan, doğal gaz tesisatlarının ve projelerinin asıl olarak ivme kazandığı dönem olan sonbahara ilişkin veriler şu aşamada mevcut değildir.

430 Yukarıda yer verilen tablo incelendiğinde, dijital proje gönderim pazarında Tekhnelogos'a ait olan DİPOS'un (ZetaCad'in) payının %(...-...) aralığında olduğu görülmektedir. Tekhnelogos'un kendine en yakın rakibinin pazar payı ise en fazla %(...) olarak gerçekleşmiştir.

Doğal gaz tesisat projelerinin *online* gönderimi dışında elden tesliminin de mümkün olduğu daha önce de belirtilmiştir. Bu nedenle her ne kadar, ilgili ürün pazarı *online* gönderime ilişkin olarak belirlenmiş ve ayrıca, bu sektörde elden ve *online* proje gönderimlerinin oranının zaman içindeki değişimleri ilgili pazar bölümünde incelenmişse de söz konusu tespitlere bu bölümde de yer verilmiştir.

Tablo 3: Doğal gaz Projeleri Elden Teslim-Dijital Teslim Oranı (Türkiye)

	2006		2007		2008	
	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran
Elden T.	355502	66	265200	59	102500	36
Dijital T.	181063	34	185499	41	180179	64
Toplam	536535	100	450699	100	282679	100

440 Yukarıda yer verilen tablo incelendiğinde 2006 yılında elden teslim oranı %66 iken bu oran 2007 yılında %59'a, 2008 yılının ilk sekiz ayında da %36'ya gerilemiştir. 2006 yılında % 34 olan dijital proje gönderim oranı ise dijital teslim ile ters orantılı olarak 2007 yılında %41'e, 2008 yılının ilk yedi ayında ise %64'e yükselmiştir. Söz konusu tablodaki verilere bakıldığında doğal gaz piyasasında gidişatın *online* proje gönderimine doğru olduğu görülmektedir. Söz konusu değerlendirme dağıtım firmaları bazında değil tüm Türkiye için yapılmıştır. Henüz aktif bir şekilde abone kaydı yapmayan firmalar tarafından gönderilen bilgilerde ise abone kaydı yapılmaya başlandığında elden teslimin yanı sıra *online* proje gönderimlerinin de kabul edileceği, 2006 ve 2007 yılında sadece elden proje teslim alan dağıtım firmalarının ise 2008 yılında anılan yazılım firmaları ile anlaşma imzalamalarının ardından *online* teslimleri de kabul etmeye başlayacağı beyan edilmektedir.

450 Elden teslim edilen projelere sayıları da verilere eklendiğinde, yazılım firmalarına ait *online* gönderim oranlarının tüm proje teslimleri içindeki oranı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4: Dijital/Online Proje Gönderim Oranlarının Tüm Proje Teslime Oranı (Türkiye)

Dijital T./Tüm T.	2006	2007	2008
DİPOS	(....)	(....)	(....)
EsCad	(....)	(....)	(....)
Gazline	(....)	(....)	(....)
Elden T.	66	59	36

Şekil 2: Dijital/Online Proje Gönderim Oranlarının Tüm Proje Teslime Oranları (Türkiye)

(.....TİCARİ SIR.....)

460

Yukarıda yer verilen veriler incelendiğinde, EsCad ve GazlineCad'in 2006-2007 yıllarında (.....) paya, 2008 yılında da sırasıyla %(...) ve %(...) oranında bir paya sahip olduğu görülmektedir. Elden teslim oranı 2006 yılında %66 oranındayken bu oranın 2007 yılında %69'a, 2008 yılında ise %36'ya gerilediği, 2006 yılında %(...) olan DİPOS oranının ise elden teslim oranının aksine 2007 yılında %(...), 2008 yılının ilk yedi ayında ise %(...)'ye çıktığı anlaşılmaktadır. Söz konusu gidişat değerlendirildiğinde, piyasanın elden teslimden *online* gönderime yöneldiği, *online* teslimlerde ise her ne kadar EsCad ve Gazline bu alanda pazar paylarını arttırmış olsa bile bu artışın DİPOS'un yanında çok küçük oranlarda kaldığı anlaşılmaktadır. DİPOS'un ise pazar payını son üç yıllık dönemde hızla arttırdığı ve 2008 yılında %(...)'lik bir oranla yüksek bir pazar payına ulaştığı görülmektedir.

470

Ayrıca, Teknelogos'un gönderdiği bilgilerde, halihazırda aktif olan 48 dağıtım firmasından (....) ile anlaşmasının olduğu anlaşılmaktadır. GazlineCad'in üreticisi Prizma'nın ise (...) firma ile anlaşmasının olduğu, bu firmaların (...)si ise aynı zamanda Teknelogos ile de anlaştığı görülmektedir. EsCad programının üreticisi Gazbil firması ise İzmir ve Eskişehir olmak üzere sadece iki şehirde münhasır olarak çalışmaktadır.

1.3.2.2. Piyasanın Özellikleri

DİPOS, ilgili ürün pazarında hem tanınırlık hem de kalite açısından diğer rakiplerine nazaran daha bilinir bir marka konumunda olup, son üç yıllık dönemde *online* gönderim ürünleri arasında yüksek pazar payına sahip olmuştur (Tablo 2). Diğer iki ürün ise piyasaya yeni girmiştir. Ayrıca DİPOS'un diğer *online* gönderim seçeneklerine nazaran daha yaygın olmasının nedeni sistemin içerisinde bulunan ZetaCad'in diğer doğal gaz çizimi programlarından daha önce piyasaya sunulmuş olması ve halihazırda birçok tesisat firmasının bu programı kullanıyor olmasıdır. Dolayısıyla, ZetaCad programına sahip olanların DİPOS sistemine geçme potansiyellerinin mevcut olduğunu söylemek mümkündür.

480

490

Tablo 5: Doğal Gaz Tesisat Proje Çizim Programları Oranı (Türkiye)

	2006		2007		2008	
	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran
AutoCad	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ZetaCad	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
EsCad	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GazlineCad	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	71263	100	108855	100	80766	100

Şekil 3: Doğal Gaz Tesisat Proje Çizim Programları Oranı (Türkiye)

500

(.....TİCARİ SIR.....)

510

Yukarıda yer verilen tablo ve şekil incelendiğinde, ZetaCad'in üreticisi Tekhnelogos'un pazar payının son üç yıl içerisinde %(...)’den %(...)’ye yükseldiği görülmektedir. ZetaCad kullanan tesisatçıların da aynı firmaya ait *online* proje gönderim ürünü DİPOS'a geçme olasılığı da yüksektir. Son üç yıllık süre zarfında da DİPOS'un pazar payının yüksek olması, söz konusu ürünün marka bilinirliği ve tercih edilebilirliğini göstermektedir. Piyasaya Gazbil'in ve Prizma'nın yeni girmiş olması ve bu yazılım firmalarının ürettiği programların düşük pazar paylarına sahip oldukları düşünüldüğünde söz konusu firmaların ve ürünlerinin, Tekhnelogos'un gücünü etkileyebilecek büyüklükte görünmediği kanaatine varılmıştır.

1.3.2.3. Yoğunlaşma Derecesi

Tekhnelogos, piyasanın en büyük aktörü konumunda olup, kendisi dışındaki teşebbüslerin pazar payları çok düşük düzeyde kalmaktadır. Bu yönden bakıldığında piyasanın yoğunlaşma oranının oldukça yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

520

1.3.2.4. Pazara Giriş Engelleri

İnceleme sürecinde, dağıtım firmaları ile yazılım firmaları arasında yapılan sözleşmelerde münhasırlığa yönelik bir hükmün yer almadığı tespit edilmiş, bu konu hem Prizma hem Tekhnelogos hem de görüşme yapılan dağıtım firmaları tarafından da ifade edilmiştir. Nitekim, Tekhnelogos'un anlaşmasının olduğu (...) dağıtım firması ile Prizma'nın da anlaşması bulunmaktadır. Bununla birlikte, ZetaCad'in bu konuda piyasaya sürülen ilk ürün olduğu bilinmektedir. Tesisat firmaları ile yapılan görüşmelerde yer alan, kendilerinin bu programı ücretli olarak almış olmaları, çalıştırdıkları personelin bu programın işleyişi hakkında eğitim almış ve bu programa

530 alışmış olması, bir başka deyişle anılan firmaların batık maliyete katlanmış olmaları şeklindeki ifadelerden sektörde ZetaCad'a yönelik ürün bağımlılığının söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağımlılıktan ötürü DİPOS'un da tesisat firmalarınca tek seçenek olmasa bile tercih edilmesine neden olmaktadır. Sonuç olarak, EsCad programının üreticisi Gazbil ve GazlineCad programının üreticisi Prizma gibi piyasaya yeni girmeye ve faaliyetlerini artırmaya çalışan teşebbüsler olmakla birlikte, incelemelerde elde edilen belge ve bilgilerden anlaşıldığı üzere, DİPOS'un marka bilinirliğinin çok yüksek olmasından ve ilgili ürün piyasasının özelliklerinden dolayı genelde doğal gaz tesisatçıları Tekhnelogos'un ZetaCad ve DİPOS ürünlerini tercih etmektedir. Şu aşamada ise, piyasada Tekhnelogos dışında başka bir teşebbüs önemli bir aktör halinde değildir.

540 **I.3.2.5. Talebin Fiyat Elastikiyeti**

İlgili ürün piyasasında faaliyet gösteren firma sayısının azlığı, dağıtım firmalarının oldukça yüksek bir kısmının sadece Tekhnelogos ile anlaşmasının olması ve Tekhnelogos ürünlerinin tanınırlığı ve kaliteli olduğu imajından dolayı doğal gaz tesisatçıları Tekhnelogos ürünlerini tercih etmektedir. Bu husus da Tekhnelogos ürünlerine karşı fiyat esnekliğinin diğerlerine nazaran daha zayıf olduğunu göstermektedir.

I.3.2.6. Müşterilerin Pazarlık Güçleri

550 Yukarıda yer verilen tablolardan da görüldüğü üzere doğal gaz tesisatçıları genelde Tekhnelogos ürününü talep etmektedir. Bununla birlikte DİPOS üzerinden *online* gönderim ücretlerine ilişkin olarak tesisatçıları Tekhnelogos'la pazarlık yap(a)mamaktadır. Tekhnelogos söz konusu ürünün fiyatını dağıtım firmaları ile yaptıkları sözleşmelerde belirlemekte, web sitesinde her bölgeye göre ilan etmekte, tesisatçıları da söz konusu bedel karşılığında sisteme dahil olmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi, elden proje teslimleri ilgili ürün pazarının dışında sayılabilecektir. Buna ek olarak, elden proje teslimlerinin gittikçe azalıyor olması ve dağıtım firmalarının *online* gönderim konusunda kendi tercihleri doğrultusunda tesisat firmalarına telkinde bulunmaları nedeniyle tesisat firmalarının sisteme dahil olup bu şekilde proje göndermeleri ve yazılım firmalarının koşullarına riayet etmeleri gerekmektedir.

560 Yukarıdaki yer verilen değerlendirmeler ışığında, Tekhnelogos'un "*doğal gaz tesisat projelerinin online gönderimi pazarı*"nda hâkim durumda olduğu sonucuna varılmıştır.

I.3.3. Hâkim Durumun Kötüye Kullanımı

Tekhnelogos'un şikâyete konu uygulaması, tesisat firmalarının kendi sistemi üzerinden *online* proje gönderebilmelerini sigorta poliçesinin de aynı sistem üzerinden kesilmesi şartına bağlamasına yöneliktir. Bu nedenle, söz konusu uygulamanın, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinde yasaklanan haller içerisinde sayılan ve genel bir ifadeyle "bir ürünün/hizmetin alımının başka ürün/hizmetin alımı şartına bağlanması" şeklinde gerçekleşen "bağlama" eylemi olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir.

570 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi çerçevesinde nitelenen bağlama eyleminin gerçekleşebilmesi için "ayrı ürünlerin varlığı", "ürünlerin bağlanması" ve "hakim durumun tespiti" gereklidir. Hakim durumda olduğu tespit edilen Tekhnelogos'un diğer başlıklar açısından değerlendirilmesi aşağıda sunulmuştur.

- **Ayrı Ürünlerin Varlığı:** Aynı paket içerisinde yer alan ürünlerin tek bir ürün olup olmadığının değerlendirmesi, ürünlerin tek başlarına satılıp satılmayacağı, ürünlere

ilişkin talep ve tüketici tercihleri göz önüne alınarak yapılmalıdır. Satılan mallar arasındaki tamamlayıcılık özelliği, satılan malların birbirleri açısından işlevi, söz konusu malların daha önceden veya halihazırda piyasada tek tek satılabilir olması, ne şekilde kullanıldıkları/tüketildikleri, mallardan bir türünün mütemmim cüzü olup olmadığı vb. konular değerlendirmede ölçüt olarak kullanılabilir.

- **Ürünlerin Bağlanması:** Ürünlerin birbirlerinden ayrı olarak satılabileceklerinin tespitinden sonra, satıcı teşebbüsün bu ürünlerden birinin talep edilmesi halinde diğer ürünün de alınmasını zorunlu kılıp kılmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

Tekhnelogos yetkilileri inceleme sürecinde, hem sigorta poliçesini hem de proje gönderimini kapsayan DİPOS 'un tek bir ürün olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak, her ne kadar, hem bu sistemde hem de elden proje tesliminde, tesisat firmalarının dağıtım firmalarına projelerini göndermeleri ve sigorta poliçelerini de aynı anda sunuyor olmaları tek bir işlem gibi gözükse de, işlemlerin niteliği ve özellikle sigorta poliçelerini sigorta şirketleri/acenteleri gibi son derece farklı firmaların düzenliyor olması nedeniyle bu iki eylem iki ayrı işlemdir. Nitekim, EPDK tarafından çıkartılan Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik'in 37. maddesinde yer alan "...İç tesisat ve/veya dönüşüm projesinin dağıtım şirketince onaylanmasından sonra iç tesisatı yapacak olan firma sözleşme kapsamındaki tüm yükümlülüklerini sigortalatır ve bununla ilgili belgeler dağıtım şirketine teslim edilmeden iç tesisatın yapımına başlanmaz." şeklindeki ifadeden proje gönderimi ve tesisatın sigortalanması işleminin farklı zamanlarda yapılabileceği görülmektedir. Son olarak, Tekhnelogos'un bu yönde bir zorunluluk getirmeden önce, sigorta poliçesinin sistem üzerinden kesilmesinin seçeneği olması da bu iki hizmetin ayrıştırılabilir olduğunu destekler niteliktedir. Bu bakımdan, Tekhnelogos'un inceleme konusu uygulamasında, bir başka deyişle DİPOS'da *online* proje gönderimi ve doğal gaz tesisat sigortalamasının iki ayrı hizmet olarak nitelendirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, DİPOS'da *online* proje gönderimi hizmetinin yanı sıra sigorta poliçesinin de bu sistem üzerinde kesilmesinin zorunlu tutulması bu iki hizmetin bağlandığı anlamına gelecektir.

Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmeler sonucunda, Tekhnelogos'un eyleminin bağlama olarak nitelendirilebileceği görülmektedir.

Bu konuda belirtilmesi gereken diğer bir husus da, söz konusu uygulamanın tesisat firmalarına (tüeticilere) ve sigorta şirketleri/acenteleri aleyhine rekabete zarar veren etkisinin de irdelenmesinin gerektiğidir.

I.3.3.1. Şikâyet Konusunun Sigortacılık Sektörüne Etkisi Açısından Değerlendirilmesi

İlgili pazar bölümünde, Tekhnelogos'un şikâyet konusu uygulamasından etkilenebilecek sigortacılık pazarı en dar şekliyle doğal gaz iç tesisatlarının sigortalanması olarak sınırlanmıştır. Söz konusu uygulamaların bu pazarda kısıtlı kalması durumunda daha geniş tanımlanabilecek bir pazarda bu etki daha da azalacaktır.

Dosya kapsamında incelenen şikâyetlerin Konya ve Kayseri ilinden yapılmış olması nedeniyle öncelikle bu illerdeki şikâyetçiler de dahil bazı sigorta acenteleriyle Rapotörler tarafından görüşme yapılmıştır. Yapılan incelemelerde o illerdeki sigorta acentelerinin söz konusu sigortanın primlerinin düşük olması nedeniyle genellikle bu alanla uğraşmadığı, bir-iki sigorta acentesinin ağırlıklı olarak bu poliçeleri kestiği

görülmüştür. Bu konuda, sadece Askan Sigorta yetkilisi (şikayetçi) Sait Kantar, 2007 yılında (.....) YTL kadar olan satışlarının Tekhnelogos'un söz konusu zorunluluğu Nisan 2008'den sonra getirmesinden sonra neredeyse tamamının bittiğini ifade etmiştir. Benzer şekilde, Kayseri ilinden yapılan şikâyetin sahibi HDI Sigorta Acentesi de bu uygulamalardan dolayı zarar gördüğünü belirtmiştir. Bunun yanı sıra, söz konusu şikayetçi acenteler de dahil olmak üzere diğer acentelerin faaliyet alanının sadece doğal gaz iç tesisat sigortalandırması ile sınırlı olmadığı da görülmektedir.

630 Şikâyet konusu uygulamanın tüm sigortacılık sektörüne etkisine bakıldığında ise, yine söz konusu sigortanın primlerinin diğer sigortalara göre oldukça düşük kaldığı, sigortanın sadece tesisat aşaması ve ondan sonraki 1-2 yıl gibi belirli bir süre için kesilmesi ve yenilenmesinin gerekmemesi nedeniyle bu alanın toplam ya da hayat-dışı sigortacılık sektöründeki etkisinin çok daha sınırlı düzeyde kalacağı açıktır. Nitekim, Tekhnelogos'un, DİPOS'ta dijital sigorta poliçesi kesilmesi konusunda yaptığı hazırlık aşamasında birçok sigorta şirketine sisteme dahil olmaları yönünde çağrıda bulunduğu, ancak sadece üç sigorta şirketinin bu çağrıyı olumlu karşıladığı görülmektedir. Tüm bu nedenlerden ötürü, Tekhnelogos'un söz konusu uygulamasının her ne kadar, yerel sigorta acentelerini bu konuda gelir kaybına uğrattığı ve Üç Elma Sigorta ile bu alanda rekabet edemez hale getirmiş olduğu 640 görülse de bu uygulamanın en dar şekliyle doğal gaz iç tesisatlarının sigortalanması olarak ifade edilebilecek sektörde rekabete zarar veren etkisinin sınırlı olduğu kanaatine varılmıştır.

1.3.3.2. Şikayet Konusunun Tesisat Firmalarına Etkisi Açısından Değerlendirilmesi

Tekhnelogos'un şikâyete konu bağlama uygulaması sonucunda *online* doğal gaz projesi gönderimine yönelik pazarda DİPOS'u kullanan tesisat firmalarının poliçe kestirirken hizmet alabilecekleri sigorta şirketini seçme, ücret ve ödeme şartları konusunda seçeneklerinin kısıtlandığı açık bir şekilde görülmektedir. Bu kapsamda 650 tesisat firmaları ile yapılan görüşmelerde bazı firmalar, Tekhnelogos'un söz konusu uygulamasından rahatsız olmadıklarını belirtmesine rağmen, şikayetçi firmalar da dahil olmak üzere bazı tesisat firmaları, bu uygulamadan önce istedikleri sigorta acentesinden daha avantajlı ödeme koşullarında sigorta yaptırabildiklerini, sigorta acentelerine karşı pazarlık gücüne sahip olduklarını, bu yönde getirilen zorunlulukların artmasının kendileri için ileride de sorun yaratabileceğini ifade etmişlerdir. Söz konusu firmalar tarafından ayrıca, diğer yazılım firmalarının ürünleri piyasaya sunulmadan önce ZetaCad'in kullanılıyor olması nedeniyle bu programı aldıkları, bu konuda çalışanlarına eğitim vermiş olmaları, bir başka ifadeyle bu konuda bir maliyete katlanmış olmaları nedeniyle rakip firmaların dağıtım firmasıyla 660 anlaşması olsa bile bu firmaların programlarına geçmelerinin zor olduğu, bu bakımdan Tekhnelogos'un uygulamasına uymak durumunda kaldıkları da belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen bilgiler ve tesisat firmalarının konuya ilişkin beyanları da dikkate alınarak, bu uygulama tüm Türkiye'de faaliyet gösteren tesisat firmaları açısından değerlendirildiğinde aşağıda yer verilen pazarın yapısına yönelik bazı hususların da gözetilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Bu bağlamda, diğer bölümlerde de açıklandığı üzere, proje çizimine ve onayına yönelik pazarın gidişatının *online* proje gönderimine doğru olduğu; dağıtım firmalarının tesisat firmalarına hem kendileri hem de tesisat firmaları açısından 670 maliyet ve zaman avantajı yaratması gibi nedenlerle *online* sistemin kullanılması yönünde telkinlerde bulunduğu; ilgili ürün pazarının bu gerekçeler de dikkate alınarak

sadece bilgisayar programları ile çizilen dijital projelerin *online* gönderimine yönelik tanımlandığı ve bu pazarda Tekhnelogos'un hâkim durumda bulunduğu şeklinde tespitler yapılmıştır.

Diğer yandan, tesisat firmalarını şikâyete konu uygulamadan uğradığı zarar değerlendirilirken, pazarda halihazırda kısıtlı ve azalma eğilimde olsa da elden proje teslimlerinin bir seçenek olarak varlığını sürdürdüğü; bazı doğal gaz dağıtım bölgelerinde poliçelerin de sistem üzerinden kesilmesine yönelik bir zorunluluk hatta bir seçenek olarak getirmeyen rakip firmaların varlığı; bu rakiplerin ve Tekhnelogos'un dağıtım firmaları ile yaptıkları anlaşmalarda münhasırlık yönünde bir hüküm getirmediği; Türkiye'de henüz *online* sistemi kullanmayan ve/veya aktif abone kaydı yapmayan az sayıda da olsa dağıtım firmasının olduğu; bir başka deyişle pazarda bu konuda farklı uygulamaları olan yazılım firmalarının rekabet etme potansiyelinin olduğu ve bu yerlerdeki tesisat firmalarının söz konusu yazılım programını alıp *online* sisteme dahil olurken bu uygulamayı kendi ticari çıkarları doğrultusunda gözeteceği gibi bu etkiyi azaltan unsurlar da dikkate alınmıştır.

1.3.3.3. Genel Değerlendirme

Dosya kapsamında yapılan incelemeler ve değerlendirmeler göz önüne alındığında, Tekhnelogos'un belirlenen ilgili pazarda hâkim durumda olduğu ve şikayete konu uygulaması neticesinde *online* gönderim pazarındaki hâkim durumunu doğal gaz iç tesisatlarının sigortalanmasına yönelik sigortacılık sektöründeki rekabeti (özellikle yerel sigorta acentelerinin zararına olacak şekilde) olumsuz etkilediği ve tesisat firmalarının fiyat ve istedikleri sigorta şirketinden hizmet alma gibi seçeneklerini kısıtladığı görülmektedir. Bu bakımdan, inceleme konusu uygulama 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilen hâkim durumun kötüye kullanılması bağlamında yasaklanan bağlama uygulaması olarak nitelendirilebileceği sonucuna varılmıştır.

Bununla birlikte, yapılan incelemelerde;

- Tekhnelogos'un sigortacılık pazarındaki rekabet aleyhine amaç güttüğüne dair bir bilgi ve belgeye rastlanmadığı,
- Söz konusu uygulamanın ve pazarın yeni geliyor olması,
- Bu uygulamanın yeni başlamış olması, her ne kadar pazarın son üç yıldaki yapısına bakılarak hâkim durum tespiti yapılsa dahi pazarda dağıtım firmaları ile yazılım firmaları arasında imzalanan konuya ilişkin sözleşmelerde münhasırlık gibi koşulların yer almaması,
- Kısıtlı bir seçenek haline gelmiş olmasına rağmen tesisat firmalarının elden proje teslimlerini ve bu şekilde DİPOS'daki zorunluluğu bertaraf etme imkanının mevcut şartlarda bulunuyor olması,
- Doğal gaz iç tesisat sigortalandırması işleminin niteliği ve maddi büyüklüğü bakımından toplam sigortacılık sektörünün az bir kısmını kaplaması

gibi hususlar ve yukarıda değinilen gerekçelerle inceleme konusu uygulamanın sigortacılık sektöründeki rekabete zarar veren etkisinin ve tesisat firmalarına verdiği zararın kısıtlı düzeyde kaldığı anlaşılmaktadır.

Tüm bu tespit ve değerlendirmeler ışığında, Tekhnelogos'a DİPOS içerisindeki dijital poliçe kesim işleminin zorunlu tutulması uygulamasını kaldırması yönünde 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi üçüncü fıkrası uyarınca yazı yazılması kanaatine ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

- 720 1. Tekhnelogos Yazılım Müh. Müş. ve Bilişim Hizm. San. ve Tic. Ltd. Şti. hakkında şikayete konu uygulamalara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına,
2. Bununla birlikte aynı Kanun'un 9. maddesinin 3. fıkrası uyarınca, Tekhnelogos Yazılım Müh. Müş. ve Bilişim Hizm. San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne dijital proje onay sisteminde dijital sigorta poliçesi düzenlenmesinin zorunlu tutulması uygulamasına son vermesi, 30 gün içinde gerekli değişiklikleri yaparak Kurum'a tevsik etmesi, aksi takdirde hakkında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı hususunda görüş yazısı gönderilmek üzere Başkanlığa yetki verilmesine
- 730 OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.